



חנה ק' (גיל קליי בורג) כסניגורית בבית-המישפט העיתונאי השמאלי ז'אן דניאל סירב לראות את הסרט. הוא אמר שקוטסטא הרחיק לכת!

תסריט ועל המוסיקה של תיאודוריקוס, שתהיה נפלאה לסרט כזה. אחריה הגיע מישהו מגוואטמלה עם אותו הרעיון, וגם הוא אמר שמוסיקה של תיאודוריקוס תתאים מאוד לסרט על גוואטמלה. אמרתי לאנשים שקודם כל צריך סיפור. זה קל מאוד לבוא ולהגיד תעשה על הבעייה שלנו

„הראינו את הסרט, ל־500 עיתונאים. כולם אמרו שזה סרט מאוד פוליטי. כשפייסמו כתבות כתבו: מיסכן קוטסטא, הוא עשה סרט רע ולא פוליטי“

סרט, אבל צריך ראשית למצוא דרך להגיד את הרברים, להביע את עצמך, וזה הכי קשה. ראיתי עד כמה זה קשה במיוחד בסרט האחרון, חנה ק'.
• מתי התבשל הרעיון לעשות את חנה ק'?

בערך ב־1974-1973. פרנקו סולינס וקוטסטא כתבו אז סרט בשם מיסטר קליין עם אלן דילון. לבסוף קוטסטא לא ביים את הסרט, כי הוא רצה את בלמונדו, ובלמונדו רב עם המפיקים. בערך בתקופה היא התעורר הרצון לעשות את הסרט. פרנקו, שכתב את הקרב על אלג'יר, עשה עם קוטסטא סרט בשם אמריקנו עם איב מונטאן, וכך, בין הסרטים, ניסו לכתוב את הסרט.

• האם גאבראס וסולינס הגיעו לישראל כדי ללמוד את הבעייה מקרוב?
 קוטסטא, פרנקו ואני הגענו לכאן ב־1979, אחרי שהם קראו ספר של הסופר האמריקאי מלוויל, שכתב את מובי דיק. הספר נקרא: BATTLEBY והיה שם טיפוס, שבגלל נוכחותו העמיד את האחרים כבעייה ובמשבר.

וזהו כעצם סלים שנחנה ק'. סלים, כעצם נוכחותו, יוצר בעייה. הוא נורק מישאל וחוויר אליה. לעולם אינו מצדיק את עצמו, כי הוא יודע שהוא צודק. כשאתה פוגש את סלים בפעם השניה, בסצינה עם המתרגם, הוא יכול לדבר אנגלית, אך הוא מרבר ערבית, כי חנה ק' הניחה מראש שהוא לא משכיל ודרשה מתרגם, ואז סלים חושב שזו הבעייה שלה, לא שלו, והוא מרבר אליה ערבית בעזרת מתרגם.

גם בסוף הסרט, כשז'אן יאן שואל אותו אם הוא קשור לפצצה בכפר־רימון, הוא אומר: מה זה משנה? הם כבר החליטו בשבילי שאני קשור. בקיצור, אם הישראלים חושבים שהוא טרוריסט, זו הבעייה שלהם, לא שלו. כי הצדק איתו, עם סלים הפליט, שגורש מכפר הולדתו.

• כמה זמן הייתם בישראל לצורך מחקר?
 היינו פה חודשיים אינקוגניטו.

ומבעייתו של סלים, שהיא אישית, הקהל מובל לבעייה הכללית של הפליטים שנעקרו מאדמתם. חנה ק' מבינה כי כדי להיות עצמאית לא די בכך שיש לך ילד וכסף ומיקצוע, את צריכה להכיר כבעייה של סלים. חנה ק' מבינה שאם היא רוצה להיות היא עצמה, היא צריכה להיפטר מהתובע הכללי הישראלי, אבי בנה, ומהעיתיד שהוא רוצה עבור בנה. היא צריכה להיפטר מהביטחון שמציע לה כעלה ויקטור, והיא צריכה להיות לבר כדי להגיע לסלים.

• בסרט אינכם נותנים תשובה אם סלים הוא טרוריסט או קורבן, אתם משאירים לצופה להחליט לבדו. מדוע?
 בתחילת הסרט, כשסלים מתחנב מפני הצבא הישראלי, את בטוחה שהוא טרוריסט, אבל כשהוא יושב בביתה של חנה מסביב לשולחן האוכל, את מבינה שהוא לא טרוריסט, ושהוא מתנגד. לרעתי, הכל בסרט מוביל לזה שתביני שהוא לא טרוריסט.

• ואם אני חושבת שהוא אכן טרוריסט, סימן שהסרט נכשל?

„נדהמתי לגלות שבישראל איש בדחב אינו מכיר בבעיה הפלסטינית, שהפלסטינים אינם קיימים בשבילנו“

זה סימן שאת נכשלת, לא שהסרט נכשל. כי ההתנגדות איננה טרוריות. את צריכה לשאול את עצמך, כשאת חושבת שהוא טרוריסט, מי הניח את הפצצה בכפר רימון ולמה? ואם תביני למה, אולי תביני שסלים הוא לא טרוריסט. את צריכה לשאול את עצמך — לא אם סלים שם את הפצצה או לא, אלא מה את היית עושה במקומו?

• האם את בעד טרוריות?
 לא. אני נגד, כי זו קיצונית הגוררת את שני הצדדים. אך התשובה נשאלה, אם טרוריות במקרה זה מוצדק או לא, נמצאת בכל אדם.

• ראיתי את הסרט, ואני מוכרחה להגיד שלא הבנתי את המסר. האם המסר הוא שאין סיכוי לדרקיום ישראלים-פלסטינים? האם המסר הוא שאין מקום ליהודים בארץ-ישראל? אני

קוטסטא יענה לך שהסרט הוא לא ריאליסטי, כי אם תמונת־מצב. כחרנו פחות או יותר בדברים המייצגים. אנחנו אומרים את הדברים לא בצורה אגרסיבית, למרות שיש אנשים שחושבים שהדברים הנאמרים הם אגרסיביים. הדרך היא לא אגרסיבית, אבל דברים רבים נאמרים.

• הסיפור הנפוץ הוא שקוטסטא גאבראס הגיע לכאן כשבראשו דיעה חד־צדדית לטובת העניין הפלסטיני, ואחר־כך, תוך כדי עבודה, הבין שהבעייה היא לא שחור ולבן, ולכן יצא מין סרט שהוא לא לכאן ולא לכאן.

זה מאוד טיפוסי לרכילות עיתונאית להמציא סיפור כזה על קוטסטא. לקוטסטא היתה דיעה חד צדדית לטובת העניין הפלסטיני? אני בטוחה שאת לא היית בצ'ילה, אבל יש לך דיעה על מה שקורה שם. בן־אדם לא צריך להיות כאן, כדי ללמוד את הבעייה. לפעמים, מבט של אדם מבחוץ, של מבקר הנמצא פה חודשיים, הוא הרבה יותר קליט, מאשר מבטו של אדם החי כאן 50 שנה. סירטו הראשון של מילוש פורמן כארצות־הברית היה ביקורת נפלאה על החברה האמריקאית. הוא צריך היה להיות אמריקאי בשביל לבקר את האמריקאים?

הסרט שלנו הוא לא על החברה הישראלית, אלא על הקונסנווס היהודי על העם הפלסטיני. הסרט שלנו הוא על הבעייה של היהודים ועל יחסם לפלסטינים ולא על החומה שנבקעה בשנת 1967.

הבעייה מועברת דרך עיניה של יהודיה כמו חנה, הרוצה להיות בישראל. חנה היא יהודיה מחולל, ובכוונה בחרנו באמריקאית, כי יהודיה צרפתית היתה מודעת לבעייה הפלסטינית, ואילו האמריקאית שטופה עליידי התעמולה הפרו־ישראלית בארצות־הברית.

היא מגיעה לכאן אחרי משבר כנישואיה עם ויקטור, צרפתי פטריארכלי. היא הולכת בעיקבות אהובה המשורר לקיבוץ. הוא הולך לקיבוץ מתוך אידאליזם וברור שאחד שמגיע לישראל מתוך אידאליזם לא יכול להישאר פה הרבה זמן, אז הוא נשבר אחרי שלושה חודשים, וחוזר לניו־יורק. היא נשאת פה מחוסר־ביררה. אם תחזור לבעלה תודה בכישלון. אז היא מחליטה להשלים את לימודי־המשפטים שלה, והמיקרה הראשון שהיא מקבלת לידה הוא המיקרה של סלים, המואשם בטרוריות.

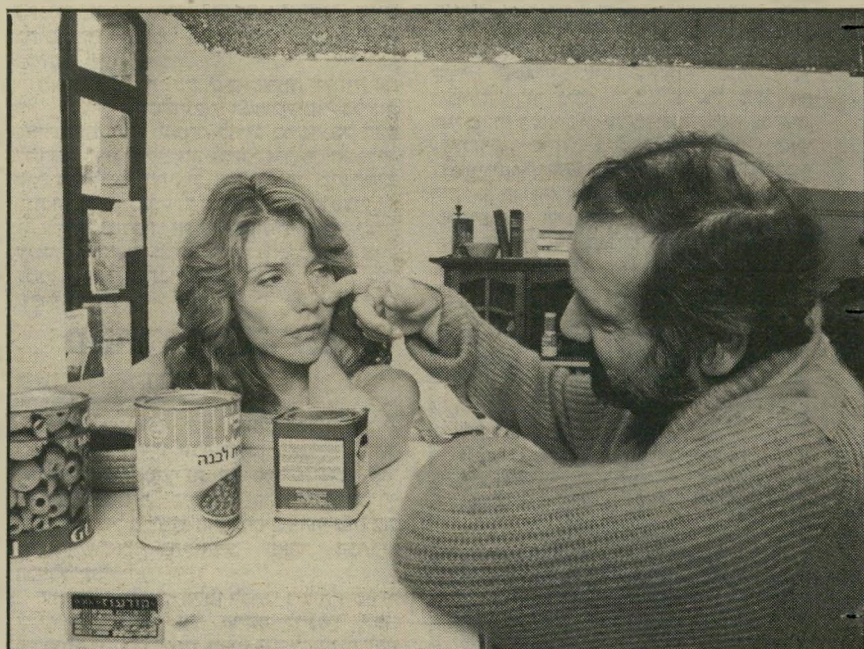
היא אשה הנסחפת בדיוק כמוני לתוך מצב. אבל היא ישרה ופתוחה, ובסוף, כשהיא מחליטה לקחת את המיקרה ולטפל בו, היא נעשית מעורבת. ולמה היא נעשית מעורבת? כי רצינו להראות את הצד האנושי שביהודיה זו.

חנה ק' מגלה לאט־לאט, ביחד עם הקהל, את בעייתו של סלים, שהוא גבר צעיר הרוצה לשוב הביתה, אל אדמתו שנגולה ממנו על־ידי היהודים.

• האם מגשתם גם ישראלים, או שהסתפקתם בסגישות עם פלסטינים?
 פגשנו ישראלים: עורכדין, עיתונאים, אנשים מהרחוב.

„לא הצלחנו למצוא אף עיתון צרפתי אחד שידפיס את המאמר של מחמוד דרוויש על הסרט“

• מדוע, אם כך, הרחוב הישראלי מוצג בסרט בצורה של סטריאוטיפים? כל הישראלים הם חובשי־כיסות או לובשי מעילים צבאיים. בבת־המישפט יש רק ערבים. אין בכלל ישראלים?



חנה ק' עם בעלה הצרפתי (ז'אן יאן) בירושלים. כשפגשתי את ערפאת, ידעתי שיחיה מנהיג..."